

פרשת בלק

כ"ב, ח'. וישבו שרי מואב עם בלעם.

תרגם יונתן וז"ל: ואסחרו רכרכי מואב עם בלעם. עיין בפ"י יונתן שפירש וז"ל: ואסחרו כו' והוא לשון ישיבה על שם שרגילין לישב בעגול מענין סחור סחור עכ"ל. ומצינו במשנה דקרי לישיבה של חשובים בלשון הסיבה — יושבין או מסובין, ודו"ק¹.

כ"ב, י"ח. אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את פי ה'².

אם נדקדק נראה שיש שינוי לשון בין מאמרו של בלעם למאמרו של רבי יוסי בן קסמא במסכת אבות [פ"ו מ"ט]: אמרתי לו בני אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות איני דר אלא במקום תורה, והיינו משום שבלעם נתן מדה וגבול להחלטתו, כי אולי אם יתן לו בלק שני בתים מלאים כסף וזהב, או אולי יותר מזה, אז ישתלם לו לעבור את פי ה', אבל ר' יוסי בן קסמא הדגיש שאפילו אם תתן לי את כל העושר שבעולם אעפ"כ איני דר אלא במקום תורה, ודו"ק.

כ"ב, כ"ב. והוא רכב על אתנו ושני נערינו עמו.

פירש"י וז"ל: מכאן לאדם חשוב היוצא לדרך יוליך עמו שני אנשים לשמשו

וחוזרים ומשמישים זה את זה עכ"ל. עיין לעיל בפרשת וירא [כ"ב פ"ג] ששם כתב רש"י טעם אחר מדוע צריך אדם חשוב שילכו עמו שני אנשים, ובחידושי שם ביארתי החילוק מהתם להכא, עיי"ש.

כ"ב, ל"ב. על מה הכית את אתונך.

כתב הרמב"ם [מורה נבוכים ח"ג פי"ז] וז"ל: ואמנם אמרם צער בעלי חיים דאורייתא מאמרו על מה הכית את אתונך וגו' עיי"ש. אמנם בחיבורו [פי"ג מרוצח הל"ט] משמע דסובר דצער בעלי חיים מדרבנן³, וכן היא דעת הגר"א בחושן משפט [סי' רע"ב סק"ב וסקי"א], וא"כ תמוה מה שחידש מדעתו מקור לצבע"ח מהא דבלעם, וגם לא הביא במורה נבוכים הסוגיא בכבא מציעא [דף ל"ב ע"א] לגבי פריקה וטעינה שמשם ילפינן לאיסור צער בעלי חיים. ואפשר שסובר דהיכא דהוא מצערה בידים זה הוי איסור דאורייתא, אבל גבי פריקה דהצער הוא ממילא — בזה הוא דשקיל וטרי בפרק אלו מציאות [שם], ושם דחינן לה, ופסק דאין זה אלא מדרבנן, ודו"ק.

ובאמת יש לנו נפק"מ להלכה לדעת דעת הרמב"ם בזה, דהנה באורח חיים [סי' ש"ה ס"ט] פסק המחבר שבהמה שנפלה לאמת המים בשבת מביא כרים וכסתות ונותן

1. לא ברורה לי היטב כוונת רבינו, ואפשר שבא להעיר שגם לשון "הסיבה" הוא משום שיושבים סביב.

2. מפי רשימות תלמידים.

3. ממה שפסק שם שבהמת הגוי ומשאו אינו חייב להטפל בהן אלא משום איבה. וע"ע בכיאר הגר"א שם שהביא ממקומות אחרים ברמב"ם שמשמע שסובר שצבע"ח דאורייתא, וכן העלו במרכבת המשנה ובאו"ש, ולפמ"ש"כ במו"נ יהיה לו מקור נאמן.